

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Cap. IV. Partitio artis judicandi, in judicium per inductionem, & per syllogismum. Quorum prius aggregatur organo novo. Partitio prima judicij per syllogismum, in reductionem rectam, & inversam. ...

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

135

aut lignum, ejusdem generis ligno. Id quod appellat Schola (apprehensione quadam inani) Non ponderare corpus nisi extra locum suum. Atque hac omnia motum gravitatis variant: Aliter enim moventur gravia in lancibus, aliter in decasu: Etiam aliter (quod mirum videri possit) in lancibus pendentibus in aere, aliter in lancibus immersis in aqua; aliter in decasu per aquam, aliter in natantibus, sive velis super Aquam.

6. Inquiratur de eo, quid possit & operetur Figura Corporis descendens, ad regendum modum gravitatis? Veluti figura lata cum tenuitate, cubica, oblonga, rotunda, pyramidalis: & quando se vertat aut corpora, quando eadem, qua dimittuntur, possint a permancant?

7. Inquiratur de eo, quid possit, & operetur Continuatio, & progressio ipsius Casus sive Descensus, ad hoc, ut majori incitatione & impetu feratur? & qua proportione, & quousque invalescat illa incitatio? si quidem veteres levi contemplatione opinati sunt, (cum motus naturalis sit iste) eum perpetuo augeri & intendi.

8. Inquiratur de eo, quid possit & operetur Distantia, aut proximitas Corporis descendens à Terra, ad hoc, ut celerius cadat, aut tardius, aut etiam non omnino, (si modo fuerit extra orbem attritus globi terræ, que Gelberti opinio fuit) Atque simul de eo, quid operetur Immissio Corporis Descendentis magis in profundo terræ, aut Collocatio ejusdem propius ad superficiem terræ? Etenim hæc res etiam motum variat, ut operantibus in Mineris perspectum est.

9. Inquiratur de eo, quid possit & operetur Differentia Corporum, per quæ motus gravitatis diffunditur & communicatur: atque utrum aque communicetur per corpora mollia & porosa, ac per dura & solida: veluti si trabis Lancis sit ex altera parte Lingula lignea, ex altera argentea, licet fuerint reducta ad idem pondus, utrum non progignat variationem in lancibus? Similiter, utrum Metallum, Lanæ, aut Vesicæ inflatæ superimpositum, idem ponderet, quod in Fundo Lancis?

10. Inquiratur de eo, quid possit & operetur, in communicatione Motus Gravitatis, Distantia corporis à Libramine; Hoc est, cita & seraperceptio incubitus, sive depressionis: Veluti in lancibus, ubi altera pars trabis est longior, (licet reducta ad idem pondus) an inclinet hoc ipsum lancem? Aut in tubis arcuatis, ubi longior pars certe trahet aquam: licet brevior pars facta (scilicet capacior) majus contineat pondus aque.

11. Inquiratur de eo, quid possit Intermixtio, sive Copulatio Corporis Levis cum Corpore Gravi, ad elevandam corporis gravitatem in pondere animalium vivorum & mortuorum?

12. Inquiratur de secretis Ascensibus, & Descensibus partium leviorum, & graviorum in uno corpore integro: unde fiant sæpe accitata separationes? ut in separatione vini & aquæ: in ascensione floris, lactis, & similibus.

13. Inquiratur, quæ sit Linea & Directio motus Gravitatis, & quatenus sequatur vel centrum terræ, id est, massam terræ, vel centrum corporis ipsius, id est, Nexum partium ejus. Centra enim illa ad demonstrationes apta sunt; in Natura nihil valent.

14. Inquiratur de Comparatione Motus Gravitatis cum Motibus aliis; quos scilicet vincat, quibus cedat? Veluti Motu (quem appellant) violento, motus gravitatis compositur ad tempus: Etiam, cum pondus longe majus ferri ab exiguo magnetæ attollitur, cedit motus gravitatis motui sympathicæ.

15. Inquiratur de Motu Aëcis, utrum feratur sursum, an sit tanquam adiaphorus? Quod difficile est inventu, nisi per experimenta aliqua exquisita. Nam emicatio aeris in fundo aquæ, fit potius per plagam aquæ, quam per motum aeris, cum idem etiam fiat in ligno. Aer autem acri commistus nihil prodit, cum non minus levitatem exhibeat aer in aere, quam gravitatem aqua in aqua: In bulla autem, exili obducta pellicula, ad tempus stat.

16. Inquiratur, quis sit terminus Levitatis? Neque enim, quemadmodum centrum terræ posuerunt centrum gravitatis, volunt (credo) ut ultima convexas Cæli sit terminus levitatis. An potius, veluti gravia videntur eo usque ferri, ut decumbant, & tanquam ad immobile, ita levia eo usque ferantur, ut rotari incipiant, & tanquam ad motum sine termino?

17. Inquiratur, quid in causis, cur Vapores & Halitus eo usque in altum, ac sita est Regio (quam vocant) media aeris, ferantur: cum & crassiuscula sint Materie, & Radij solis per vires (nocti scilicet) cessent.

18. Inquiratur de Regimine Motus Flammæ insursum. Quod eo abstrusum est, quia singulis momentis flamma perit, nisi forte in medio Flammæ unum majorum: Etenim flammæ abruptæ à continuitate sua, parum durant.

19. Inquiratur de Motu in sursum ipsius Activitatis Calidi: veluti cum calor in ferro candente citius gliscit in sursum, quam in deorsum.

Exemplum igitur Topica particularis tale sit: Illud interim, quod monere ocepimus, iterum monemus. Nempe ut homines debeant Topics particulares suas alternare, ita ut post majores progressus aliquos in inquisitione factos, aliam & subinde aliam instituant Topicam; si modo Scientiarum fastigia conscendere cupiant. Nos autem Topicis particularibus tantum tribuimus, ut proprium opus de ipsis, in subiectis naturalibus dignioribus, & obscurioribus, conficere in animo habeamus. Domini enim quæstionum sumus, rerum non item. Atque de Inventiva hæc tenus.

CAP. IV.

Partitio artis Judicandi, in Judicium per Inductionem & per Syllogismum. Quorum prius aggregatur Organo Novo. Partitio prima Judicii per Syllogismum, in Reductionem Rectam, & Inversam. Partitio secunda ejus in Analyticam, & Doctrinam de Elenchis. Partitio Doctrinæ de Elenchis, in Elenchos Sophismatum, Elenchos Hermeneiæ, & Elenchos Imaginum, sive Idolorum. Partitio Idolorum, in Idola Tribus, Idola Specus; & Idola fori. Appendix Artis Judicandi, videlicet de Analogia Demonstrationum pro Natura Subiecti.

TRanfearum nunc ad Judicium, sive Artem Judicandi, in qua agitur de natura probationum, sive demonstrationum. In arte autem illa

ista *Judicandi* (ut etiam vulgo receptum est) aut per *Inductionem*, aut per *Syllogismum* concluditur. Nam *Enthymemata*, & *Exempla*, illorum duorum Compendia tantum sunt. At quatenus ad *Judicium*, quod fit per *Inductionem*, nihil est, quod nos detinere debeat: Uno siquidem eodemque mentis opere illud, quod quaeritur, & invenitur, & judicatur. Neque enim per medium aliquid res transigitur, sed immediate, eodem fere modo, quo fit in sensu. Quippe sensus in objectis suis primariis simul & objecti speciem arripit, & ejus veritati consentit: Aliter autem fit in *Syllogismo*, cujus probatio immediata non est, sed per medium perficitur. Itaque alia res est *Inventio Medij*, alia *Judicium de Consequentiâ Argumenti*. Nam primo discurret mens, postea acquiescit. At *Inductionis* formam vitiosam profus valere jubemus; legitimam ad *Novum Organum* remittimus. Itaque de *Judicio per Inductionem* hoc loco satis.

De illo altero per *Syllogismum* quid attinet dicere? cum subtilissimis ingeniorum limis hæc res fere attrita sit, & in multas minutias redacta. Nec mirum, cum sit res, quæ cum intellectu humano magnam habeat sympathiam. Nam animus humanus miris modis ad hoc contendit, & anhelat, ut non pensilis sit, sed nanciscatur aliquid fixum & immobile, cui tanquam firmamento intranscensibus & disquisitionibus suis innitatur. Sane quemadmodum Aristoteles probare conatur, inveniri in omni motu corporum aliquid quod quiescit, & fabulam antiquam de Atlante, qui ipse erectus Cælum humeris sustinuit, pereleganter ad Polos Mundi traducit, circa quos conversiones expediuntur: Similiter magno studio appetunt homines, aliquem habere intra se cogitationum Atlantem, aut Polos, qui intellectus fluctuationes & vertigines aliquatenus regant, Timentes scilicet, ne Cælum ipsorum ruat. Itaque ad Principia Scientiarum constituenda præpropere festinant, circa quæ omnis disputationum varietas verteretur, sine periculo ruinæ & casus: Nescientes profecto, eum, qui certa nimis propere captaverit, in dubiis finiturum: qui autem *Judicium* tempestive cohibuerit, ad certa perventurum.

Manifestum est igitur, *Artem hanc judicandi per Syllogismum*, nihil aliud esse, quam reductionem propositionum ad principia per medios terminos. Principia autem consensu recepta intelligantur, atque à quaestione eximuntur. At terminorum mediorum inventio libero ingeniorum acumini & investigationi permittitur. Est autem *reductio* illa duplex, *directa* scilicet, & *inversa*. *Directa* est, cum ipsa propositio ad ipsum principium reducitur: Id quod *probatio offensiva* vocatur. *Inversa* est, cum contradictoria propositionis reducitur ad contradictorium principij; quod vocant *probationem per incommodum*. Numerus vero terminorum mediorum, sive scala eorum minuitur, aut augetur, pro remotione propositionis à principio.

His positis, partiemur *Artem Judicij* (sic

ut vulgo fere solet) in *Analyticam* & *Doctrinam de Elenchis*: Altera indicat, altera cavet: *Analytica* enim veras formas instituit de consequentiis argumentorum; quibus si varietur, sive desectatur, vitiosa deprehenditur esse conclusio. Atque hoc ipsum in se elenchum quandam, sive redargutionem continet. *Regum enim* (ut dicitur) *& sui Index est, & obliquus*. Tutissimum nihilominus est, *Elenchos*, veluti monitores adhibere, quo facilius detegantur fallacia, *Judicium* alioquin illaqueaturæ. In *Analytica* vero nihil desiderari reperimus; quin potius oneratur superfluis, quam indiget accessionibus.

Doctrinam de Elenchis, in tres partes dividere placet: *Elenchos Sophismatum*, *Elenchos Hermenia*, & *Elenchos Imaginum* sive *Idolorum*. *Doctrina de Elenchis Sophismatum* apprime utilis est: Quamvis enim pinguius fallaciarum genus, à Seneca, non inscite comparatur cum præstigatorum technis; in quibus quo pacto rus geratur nescimus; aliter autem se habere rem quam videtur, satis novimus: Subtiliora tamen *Sophismata* non solum id præstant, ut non habeat quis, quod respondeat, sed & *Judicium* ipsum serio confundunt.

Hæc Pars de *Elenchis Sophismatum*, præclare tractata est ab Aristotele, quoad Præcepta: Etiam à Platone adhuc melius, quoad Exempla: Neque illud tamen in persona Sophistarum Antiquorum, *Gorgia*, *Hippia*, *Protagora*, *Enthydemi*, & reliquorum, verum etiam in Persona ipsius Socratis, qui cum illud semper agat, ut nihil asseret, sed à cæteris in medium adducta infirmet, ingeniosissime Objectionum, Fallaciarum, & Redargutionum Modos expressit. Itaque in hac parte nihil habemus quod desideremus. Illud interim notandum; quamvis usum hujus doctrinæ probum, & præcipuum, in hoc posuerimus, ut redarguantur *sophismata*; liquido nihilominus patere, usum ejus degenerem & corruptum, ad captiones, & contradictiones per illa ipsa *sophismata* strands, & concinnandas spectare. Quod genus facultatis etiam pro eximio habetur, & haud parvas affert utilitates. Licet eleganter introducta sit à quopiam illa differentia inter oratorem & *sophistam*, quod alter tanquam Leporarius Cursu præset, alter tanquam Lepus ipse Flexu.

Sequuntur *Elenchi Hermenia*: ita enim (vocabulum potius, quam sensum ab Aristotele mutuantes) eos appellabimus. Redigamus igitur hominibus in memoriam, ea quæ à nobis de *transcendentibus*; & *adventitiis entium conditionibus*, sive *adjunctis*, (cum de *Philosophia prima* ageremus) superius dicta sunt. Ea sunt, *majus*, *minus*; *multum*, *pauca*; *præter*, *posterior*; *idem*, *diversum*; *potentia*, *actus*; *habitus*, *privatio*; *totum*, *partes*; *agens*, *patiens*, *motus*, *quies*; *ens*, *non ens*, & similia. Inprimis autem meminerint & novent, differentes eas, quas diximus, harum rerum contemplationes: videlicet quod possint inquiri vel *Physice*, vel *Logice*: *Physicam* autem circa eas tractationem, *Philosophia prima* assigna-

assignavimus. Superest *Logica*: Ea vero ipsa est res, quam in presenti *Doctrina de Elenchis Hermetica* nominamus. Portio certe est hæc doctrina sana & bona. Hoc enim habent notiones illæ generales & communes, ut in omnibus disputationibus ubique intercurrant; adeo ut nisi accurate, & anxio cum iudicio, bene jam ab initio distinguantur, universo disputationum luminis caliginem miris modis offusuræ sint, & eorum fere deducturæ, ut desinant disputationes in pugnas verborum. Etenim æquivocationes, & malæ acceptiones verborum, (præsertim huius generis) sunt *Sophismata Sophismatum*. Quare etiam melius visum est, istarum tractationem seorsum constituere; quam eam, vel in *Philosophiam primam* sive *Metaphysicam* recipere; vel ex parte *Analytica* subjicere, ut Aristoteles satis confuse fecit. Deditur autem ei nomen ex usu, quia verus ejus usus est plane redargutio, & cautio circa usum verborum. Quinimo partem illam de *Pradicamentis*, si recte instituatur, circa cautiones de non confundendis aut transponendis definitionum & divisionum terminis, præcipuum usum sortiri existimamus, & hoc etiam referri malimus. Atque de *Elenchis Hermetica* hæctenus.

Ad *Elenchos* vero *Imaginum* sive *Idolorum* quod attinet, sunt quidem *Idola*, profundissimæ mentis humanæ fallaciz. Neque enim fallunt in particularibus, ut cateræ; iudicio caliginem offundendo, & tendiculas struendo: sed plane ex prædispositione mentis prava, & perpetam constituta, quæ tanquam omnes intellectus anticipationes detorquet, & inficit. Nam *Mens humana* (corpore obducta & obfusata) tantum abest, ut speculo plano, æquali, & claro similis sit, quod rerum radios sincere excipiat, & reflectat, ut potius sit instar speculalicujus incantati, pleni superstitionibus & spectris. Imponuntur autem intellectui *Idola*, aut per naturam ipsam generis humani generalem: aut per naturam cujusque individualem: aut per verba sive naturam communicativam. Primum genus *idola Tribus*. Secundum *idola specus*. Tertium *idola fori* vocare consuevimus. Est & quartum genus, quod *idola theatri* appellamus, atque superinductum est à *pravis Theoriis*, sive *Philosophiis*, & *pervertis Legibus Demonstrationum*: Verum hoc genus abnegari potest, & deponi: Itaque illud in præsentia omittemus. At reliqua plane obsident mentem, neque profus evelli possunt. Igitur non est, quod quis in illis *Analyticam* aliquam expectet: sed *Doctrina de Elenchis* est, circa ipsa *Idola*, *Doctrina primaria*. Neque (si verum omnino dicendum sit) *Doctrina de Idolis* in artem redigi possit: sed tantum adhibenda est, ad ea cavenda, prudentia quædam contemplativa. Horum autem Tractationem plenam & subtilem, ad *Novum Organum* amandamus: pauca generaliter tantum de iis hoc loco dicturi.

Idolorum Tribus exemplum tale sit. *Natura intellectus humani magis afficitur affirmativis, & activis, quam negativis, & privativis*, cum rite & ordine æquum se utrique præbere debeat. At ille, si res quæpiam aliquando constat, & te-

neat, fortiorem recipit de ea impressionem, quam si eadem longe pluries fallat, aut in contrarium eveniat. Id quod omnis superstitionis, & vanæ credulitatis quasi radix est. Itaque recte respondit ille, qui, cum suspensa tabula in templo monstraretur eorum, qui vota solverant, quod naufragij periculum effugissent, atque interrogando premeretur, annon tum demum Neptuni Numen agnosceret? quæsit vicissim, *At ubi sunt illi depicti, qui post vota nuncupata perierunt?* Atque eadem est ratio superstitionum similium, sicut in Astrologiis, Insuperstitiis, Ominibus, & reliquis. Alterum Exemplum est huiusmodi: *Animus humanus* (cum sit ipse substantia æqualis & uniformis) *maior* præsupponit, & affingit in natura rerum *æqualitatem, & uniformitatem, quam revera est*. Hinc commentum Mathematicorum, *In celestibus omnia moveri per Circulos perfectos*, rejiciendo lineas spirales: Hinc etiam fit, quod cum multa sunt in Natura *Monodica*, & plena imparitatis; affingat tamen semper cogitatio humana, *Relativa, Parallela, & Conjuncta*: Ab hoc enim fonte elementum ignis cum orbe suo introductum est, ad constituendam quaternionem cum reliquis tribus, Terra, Aqua, Aëre. Chymici autem fanaticam instruxerunt rerum universalium Phalangem, inanissimo commento inveniunt fingentes, in quatuor illis suis elementis, (Cælo, Aëre, Aqua, & Terra,) species singulas parallelas invicem, & conformes. Tertium Exemplum est superiori finitimum; quod *homo fiat quasi norma, & speculum Natura*: Neque enim credibile est, (si singula percurrantur & notentur) quantum agmen *Idolorum* Philosophiæ immiserit naturalium operationum ad similitudinem actionum humanarum reductio: Hoc ipsum, inquam, quod putetur, talia naturam facere, qualia homo facit. Neque multo meliora sunt ista, quam hæreticis *Anthropomorphitarum*, in cellis ac solitudine stupidorum Monachorum orta: Aut sententia Epicuri huic ipsi in paganismo respondens, qui Diis humanam figuram tribuebat. At non opus fuit Vellejo Epicureo interrogare, *Cur Deus Cælum Stellis & Luminibus, tanquam Edilis, ornasset?* Nam si summus ille Opifex ad modum Edilis se gessisset, in pulchrum aliquem & elegantem ordinem stellas digerere debuisset, operosis Palatiorum Laquearibus consimilem; cum è contra ægre quis ostendat, in tam infinito Stellarum numero figuram aliquam vel quadratam, vel triangularem, vel recti linearem. Tanta est Harmoniz discrepantia, inter spiritum hominis, & spiritum mundi.

Quod ad *Idola Specus* attinet, illa ortum habent ex propria ejusque natura, & animi & corporis atque etiam ex educatione & consuetudine, & fortuitis rebus, quæ singulis hominibus accidunt. Pulcherrimum enim Emblemata est illud de *Specu Platonis*. Siquidem si quis (missa illa exquisita Parabolæ subtilitate) à prima infantia, in antro, aut caverna obscura & subterranea, ad maturam usque ætatem degeret, & tunc de repente in aperta prodiret, & hunc cæli & rerum apparatus contueretur; dubium non est,

est, quin animum ejus subirent, & perstringerent quamplurimam miram, & absurdissimam phantasia. Nos vero scilicet sub aspectu cæli degimus, interea tamen animi in cavernis corporum nostrorum conduntur; ut infinitas errorum, & falsitatum imagines haurire necesse sit à specu sua raro tantum & ad breve aliquod tempus prodeant, & non in contemplatione nature perpetuo, tanquam sub dio morentur. Emblematisiquidem illi de specu Platonis optime convenit Parabolam illam Heracliti; Quod homines scientias in Mundis propriis, & non in Mundo majore quarant.

Ac Idola fori molestissima sunt, quæ ex fœdere tacito inter homines, de verbis & nominibus impositis, se in intellectum insinuant. Verba autem plerumque ex captu vulgi induntur; atque per differentias, quarum vulgus capax est, res fecant; Cum autem intellectus acutior, aut observatio diligentior res melius distinguere velit, verba obstrepunt. Quod vero hujus remedium est, (definitiones scilicet) in plurimis huic malo mederi nequit, quoniam & ipsæ definitiones ex verbis constant, & verba giguant verba. Etsi autem putemus, verbis nostris nos imperare; & illud facile dictum sit, *Loquendum esse, ut vulgus; sentiendum, ut sapientes.* Quoniam vocabula artium (quæ apud peritos solum valent) huic rei satisfacere videri possunt; & definitiones (de quibus diximus) artibus præmissæ, (secundum prudentiam Mathematicorum) vocabulorum pravas acceptiones corrigere valeant, attamen hæc omnia non sufficiunt, quo minus verborum præstigiæ, incantationes plurimis modis seducant, & vim quandam intellectui faciant, & impetum suum (more Tartarorum sagitationibus) retro in Intellectum (unde profecta sunt) retorquant. Quare altiore, & novo quodam remedio, ad hoc Malum opus est. Verum hæc jam cursum perstringimus, interim desiderari pronunciantes hanc doctrinam, quam *Elenchos magnos*, sive de *Idolis Animi humani naturis, & adventitiis*, appellabimus. Ejus autem Tractationem legitimam ad *Organum novum* referimus.

Superest *Artis Judicandi Appendix* quædam insignis, quam etiam desiderari statuimus. Siquidem Aristoteles rem notavit, modum rei nullibi persequutus est. Ea tractat, *quales demonstrationes ad quales materias, sive subjecta, applicari debeant*: ut hæc doctrina tanquam *judicationes judicationum* contineat. Optime enim Aristoteles, *Neque demonstrationes ab oratoribus, neque suasiones à Mathematicis requiri debere*, monet. Ut si in Probationis genere aberretur, judicatio ipsa non absolvatur. Quando vero sunt quatuor demonstrationum genera, vel per *consensum immediatum & notiones*, vel per *inductionem*, vel per *Syllogismum*, vel per eam (quam recte vocat Aristoteles) *demonstrationem in orbem*, (non à Notioribus scilicet, sed tanquam de Plano,) habent hæc demonstrationes singulæ certa subjecta, & materias scientiarum in quibus pollent; alia, à quibus excluduntur. Etenim rigor & curiositas, poscendo probationes nimium severas, in aliquibus, multo magis fa-

cilitas, & remissio, in acquiescendo probationibus levioribus in aliis, inter ea sunt numeranda, quæ detrimenti plurimum, & impediementi scientiis attulerunt. Atque de *Arte Judicandi* hæc dicta sunt.

CAP. V.

Partitio Artis Retinendi sive Retentivæ, in doctrinam de adminiculis memoriæ, & doctrinam de Memoria ipsa. Partitio doctrinæ de Memoria ipsa, in Prænotionem & Emblemata.

Artem Retinendi, sive Custodiendi in duas doctrinas partiemur: *Doctrinam* scilicet de *Adminiculis Memoriae*; & *Doctrinam de Memoria ipsa*. *Adminiculum Memoriae* plane *Scriptio* est: Atque omnino monendum, quod *Memoria* sine hoc adminiculo, rebus prolixioribus & accuratioribus, impar sit; neque ullo modo, nisi de *Scripto*, recipi debeat. Quod etiam in *Philosophia inductiva*, & *Interpretatione Nature*, præcipue obtinet: Tam enim possit quis calculationes *Ephemeridis*, *Memoria* nuda, absque scripto absolvere, quam *interpretationi Nature* per *Meditationes*, & *vires memoriæ nativæ & nudas* sufficere; nisi eidem memoriæ per *Tabulas ordinatas* ministraretur. Verum missa *Interpretatione Nature*, quæ *Doctrina nova* est, etiam ad *Vereres & Populares Scientias* haud quicquam fere utilius esse possit, quam *Memoriæ adminiculum solidum & bonum*; hoc est, *Digestum probum, & eruditum, Locorum communium*. Neque tamen me fugit, quod *relatio eorum*, quæ legimus, aut dicimus, in *Locos communes*, damno etuditionis ab aliquibus imputetur, ut quæ *lectionis cursum* remoretur, & *Memoriam* ad *feriandum* invitet. Attamen quoniam *adulterina res* est, in scientiis præconem esse & promptum, nisi etiam *solidus sis, & multipliciter instructus*; *diligentiam & laborem in locis communibus* congerendis magni proflus rem esse usus, & firmitudinis, in studiis, judicamus; veluti quæ *Inventioni* copiam subministrat, & *aciem Judicii* in unum contrahat. Verum est tamen, inter *methodos & syntaxes Locorum communium*, quas nobis adhuc videre contigit, nullam reperiri, quæ alicujus sit prætii: quandoquidem in *titulis suis* faciem proflus exhibeant magis *scholæ*, quam *Mundi*, *vulgares & pædagogicas* adhibentes *divisiones*, non autem eas, quæ ad *rerum medullas, & interiora* quovis modo penetrarent.

Circa Memoriam autem ipsam satis seigniter, & languide videtur adhuc inquisitum. Extant certe de ea *Arte* quæpiam; Verum nobis constat, tum *meliora præcepta de Memoria* confirmanda haberi posse, quam illa *ars* complectitur; tum *Practicam illius ipsius artis* meliorem institui posse, quam quæ *recepta* est. Neque tamen ambigimus (si cui placet hæc arte ad ostentationem abuti) quin possint præstari per eam *nonnulla mirabilia, & portentosa*: Sed nihilominus res quasi *sterilis* est, (eo quo adhibetur modo) ad *usum humanos*. At illud interim ei non imputamus, quod *Naturalem memoriam* destruat, & superoneret, (ut vulgo obiicitur,) sed quod non *dextre instituta* sit, ad *auxilia memo-*